

Prognóza vývoje EU a eurozóny

27. ledna 2015, Evropský dům - Praha

Přednášející: **Vít Beneš**, výzkumný pracovník Ústavu mezinárodních vztahů

Vít Beneš svou přednášku rozčlenil do šesti bodů, které se aktuálně dotýkají EU:

A) Integrace v EU s ohledem na nedávnou ekonomickou krizi

Světová ekonomická krize otřásla důvěrou lidí v kapitalismus jako stávající ekonomický systém. Nejvýraznější byl tento otřes v postkomunistických zemích střední a východní Evropy. Již delší dobu dochází k diferencované integraci, ať už z pohledu jednotlivých mezinárodních smluv nebo z pohledu zemí, které jsou členy eurozóny a zbytkem EU. V osobě Donalda Tuska (Polsko) se spojilo předsednictví Euro summitu (Schůze představitelů členů eurozóny) a zároveň Evropské rady.

B) Nebezpečí odchodu Velké Británie z Evropské unie

David Cameron (předseda Konzervativní strany), není schopen zvládat politickou situaci ve Velké Británii. UKIP (United Kingdom Independence Party – Strana za nezávislost Spojeného Království), jejichž hlavním politickým cílem je odchod Velké Británie z EU, postupně nabírá na politické síle a Konzervativní strana není schopná jejímu posilování dostatečně čelit. Velká Británie se podle Víta Beneše nachází na okraji EU a vše naznačuje tomu, že dojde ke střetu Evropské unie v čele s Německem a Velké Británie. Británie nastoluje témata, o kterých se nikdo v Unii nechce bavit, jako je např. volný pohyb osob v rámci společenství. Vít Beneš předpovídá dvě možnosti budoucího vývoje: Pozice Norska – veškerá legislativa, veškeré sekundární právo v oblasti vnitřního trhu, ošetřeno právem Evropského hospodářského prostoru, případně rozdělení EU na dvě části, podle ekonomické výkonnosti. Řešení vztahů Evropské unie a Velké Británie se stane precedentem do budoucna.

C) Vítězství radikální levice v Řecku (SYRIZA)

Vít Beneš nepovažuje Syrizu za antisystémovou radikální stranu s poukazem na již existující neostalinistickou stranu Řecka. Naopak tvrdí, že: „*Syriza je představitelkou eurokomunismu – což jsou levicový intelektuálové. Syriza je ochotna ke kompromisům. Jejich rétorika se umírníuje.*“ Německo, které je v čele jednání na straně Evropské unie, však nevidí jako problém odchod Řecka z eurozóny. Časté použití slova restrukturalizace pouze zakrývá skutečnou tendenci Řecka k odpuštění dluhů. Avšak minimálně dluhy Mezinárodního měnového fondu jsou neodpuštělné, jak dále dodává: „*Dluhy MFF se vždy splácí jako první a ve 100% výši. MFF neohrozí svou pověst, kterou buduje po desetiletí.*“ Německo vnímá citlivě ideové konotace v souvislosti s německou okupací Řecka. Tuto kritiku odbourává svou vstřícností. „*V Řecku je evidentní frustrace obyvatel. Velká část řecké veřejnosti bere vítězství Syrizu jako naději.*“

D) Společná zahraniční a bezpečnostní politika v souvislosti s konfliktem na Ukrajině

Rusko-Ukrajinská válka ukázala, že EU je schopna relativně rychle zareagovat v otázkách zahraniční a bezpečnostní politiky. Což nebylo vždy pravidlem. Jako například lze uvést válečný konflikt na Balkáně v devadesátých letech. V současnosti je ještě příliš brzo hodnotit všechny důsledky intervencí Ruska.

(Tuto otázku rozvíjel v otázce diváka ohledně sousedské politiky, viz. níže)

E) Demokratický deficit v EU a členských státech

Toto téma bylo ve většině zemí Evropské unie v posledních letech potlačeno do pozadí v souvislosti se světovou hospodářskou krizí. „ Posun *od EU jako něco co je postaveno na jednotlivých státech, ale i na evropských občanech, mezivládnímu modelu integrace.*“ Není konsolidován systém evropských politických stran a voleb. Evropské politické strany nemohou kandidovat do evropského parlamentu, ale zaštiťují pouze národní strany.

F) Nový předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker

Beneš kritizuje Junckerův populismus, který ukazuje na jeho štědrém rozdělování prorůstových milionů. Podle Víta Beneše: „*Evropská komise přestala hrát reprezentanta EU, ale stal se z ní reprezentant eurozóny.*“ Země, které nejsou v eurozóně, jsou přesunuty na „druhou kolej“.

Dále Beneš předpokládá, že nová Evropská komise s ohledem k současné nestabilní situaci, udělá vše pro to, aby stmelila EU.

Dotazy z publika:

1. Čím je způsoben český euroskepticismus?

Opatrnost, nedůvěra k velmocem, kdy unijní projekt je euroskeptiky vnímán jako projekt Evropských velmocí. Dále přirovnání Lisabonské smlouvy k Mnichovské dohodě. Pocit vzniku pravidel bez našeho přičinění.

„*Euroskepticismus do jisté míry souvisí s tím, že jsme přišli do něčeho, co tu již fungovalo.*“

Například bývalý prezident Václav Klaus významně přispěl k popularizaci těchto myšlenek u nás. Euroskepticismus reprezentuje také obavu z velmocí, která se českými dějinami táhne, již mnoho staletí. V neposlední řadě souvisí s obecnou českou opatrností, která se projevuje i v otázkách jako je například bankovní unie. Vyčkávací postoj, který ČR vyznává v klíčových momentech je však nebezpečný a může rozhodnout, kdo ne/stihne „naskočit“, než vzniknou bariéry mezi eurozónou a zbytkem společenství.

2. Proč se při řešení problémů v zahraničí (např. Ukrajina) nevyužívá „sousedská politika“ EU?

Zahraniční politika se doposud věnovala spíše ekonomii a ne geopolitice. Vít Beneš závěrem dodal: „*Evropská politika sousedství neměla ambice řešit převraty v Severní Africe.*“

Zápis vypracoval: **Vojtěch Rod**